

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
Інститут луб'яних культур

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ГЕНЕТИКІВ І
СЕЛЕКЦІОНЕРІВ ім. М. І. ВАВИЛОВА
Сумське відділення

НАУКОВІ ЧИТАННЯ ДО 85-річчя ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА В. Г. ВИРОВЦЯ

Матеріали науково-практичної конференції
(Глухів, 05 березня 2022 р.)

Глухів 2022

УДК 633+575+631.5+631.1

ББК 41/42+28.047

Н 34

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Інституту луб'яних культур НААН

Редакційна колегія:

кандидат економічних наук *С. М. Ткаченко* (відповідальний редактор); докторка біологічних наук, професорка *Н. М. Дробик*; кандидатка технічних наук, старша наукова співробітниця *Л. М. Жуплатова*; кандидатка сільськогосподарських наук *Г. І. Кириченко*; доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України *В. А. Кунах*; докторка сільськогосподарських наук, старша наукова співробітниця *І. М. Лайко*; доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник *С. В. Міщенко*; кандидат технічних наук *Ю. В. Мохер*; кандидат технічних наук, старший науковий співробітник *О. А. Примаков*; кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *В. І. Чучвага*.

УДК 633+575+631.5+631.1

Наукові читання до 85-річчя від дня народження В. Г. Вировця: матеріали науково-практичної конференції (Глухів, 05 березня 2022 р.). Глухів: ІЛК НААН, 2022. 165 с.

ISBN

Видання вміщує матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченій пам'яті доктора сільськогосподарських наук, професора, лауреата премії УААН «За видатні досягнення в аграрній науці» Вячеслава Гавриловича Вировця – видатного селекціонера промислових однодомних конопель з відсутністю психотропних властивостей. Розглянуто віхи наукового шляху В. Г. Вировця, актуальні питання селекції та насінництва сільськогосподарських культур, аналізу і оцінки генетичних ресурсів рослин, прикладної генетики та біотехнології рослин, інноваційних сортових технологій вирощування сільськогосподарських культур, провайдингу селекційно-генетичних інновацій в аграрній сфері.

Розраховано на спеціалістів і наукових працівників аграрного профілю, викладачів і студентів закладів вищої освіти

ISBN

© Інститут луб'яних культур НААН, 2022

© Колектив авторів, 2022

СЕКЦІЯ 1

НАУКОВИЙ ШЛЯХ В. Г. ВИРОВЦЯ

Лайко І. М. НАУКОВИЙ ПОДВИГ УЧИТЕЛЯ (до 85-річчя від дня народження В. Г. Вировця) 7

Ткаченко С. М., Міщенко С. В. ВЯЧЕСЛАВ ГАВРИЛОВИЧ ВИРОВЕЦЬ – ВИДАТНИЙ СЕЛЕКЦІОНЕР ПРОМИСЛОВИХ КОНОПЕЛЬ 9

Торяник В. М., Міроненко Л. П. СПІВПРАЦЯ ПРОФЕСОРА В. Г. ВИРОВЦЯ З СУМСЬКИМ ДЕРЖАВНИМ ПЕДАГОГІЧНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ імені А. С. МАКАРЕНКА 12

СЕКЦІЯ 2

СЕЛЕКЦІЯ ТА НАСІННИЦТВО

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Балашова Г. С., Котов Б. С., Котова О. І., Юзюк О. О. НАСІННЄВА ПРОДУКТИВНІСТЬ НОВИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ ЗА СОРТОВИВЧЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ 15

Балашова Г. С., Котова О. І., Юзюк О. О., Шеляговська І. О. КОНКУРСНО-ЕКОЛОГІЧНЕ ВИПРОБУВАННЯ СОРТІВ ТА ГІБРИДІВ КАРТОПЛІ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ 17

Васько Н. І., Солонечний П. М., Ільченко Н. К., Солонечна О. В., Зимогляд О. В., Шевченко Г. С. ВМІСТ ОЛІЇ В ЗЕРНІ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО 19

Вечерська Л. А., Щипак Г. В., Буряк Л. І. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ БОРОШНА ЛІНІЙ ТА СОРТІВ ТРИТИКАЛЕ ОЗИМОГО 22

Влашук А. М., Дробіт О. С., Місевич О. В. ДИНАМІКА НАКОПИЧЕННЯ НАДЗЕМНОЇ МАСИ ПОСІВАМИ БУРКУНУ ОДНОРІЧНОГО 23

Vozhehova R. A., Marchenko T. Y., Zabara P. P. MANIFESTATION AND VARIABILITY OF BIOMETRIC SIGNS IN LINE-PARENTAL COMPONENTS AND MAIZE HYBRIDS USING DIFFERENT GENETIC PLASMA UNDER IRRIGATION 25

Волошин В. М., Бондарчук А. А., Копитець Н. Г., Мазур В. О. ВПЛИВ МІКРОДОБРИВ, СТИМУЛЯТОРІВ ТА РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ВРОЖАЙНІ ВЛАСТИВОСТІ НАСІННЯ ОЗИМИХ ЖИТА ТА ТРИТИКАЛЕ 28

Жупина А. Ю., Марченко Т. Ю. СТАБІЛЬНІСТЬ Й АДАПТИВНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН 31

Іванців Р. Є. ВИВЧЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ПАЖИТНИЦІ БАГАТОРІЧНОЇ В УМОВАХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ 32

Кормош С. М., Наливайко Т. І., Митенко І. М., Повлін І. Е. ЛІКАРСЬКЕ РОСЛИННИЦТВО: НОВІ СОРТИ КРОПИВИ СОБАЧОЇ П'ЯТИЛОПАТЕВОЇ ЗАБАВА ТА КРАСУНЯ	34
Корнєєва М. О. ДОБІР ЗАКРІПЛЮВАЧІВ СТЕРИЛЬНОСТІ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ З ВИСОКОЮ АДАПТИВНОЮ ЗДАТНІСТЮ	36
Косенко Н. П. АРХІТЕКТОНІКА НАСІННЄВИХ РОСЛИН БУРЯКУ СТОЛОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД РОЗМІРУ МАТОЧНИХ КОРЕНЕПЛОДІВ	40
Косенко Н. П., Бондаренко К. О. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ШТЕКЛІНГІВ У НАСІННИЦТВІ МОРКВИ СТОЛОВОЇ	41
Красуля Т. І. ОЦІНКА ГІБРИДНИХ СІЯНЦІВ ЯБЛУНІ ЗА КОМПЛЕКСОМ ОЗНАК У СЕЛЕКЦІЙНОМУ РОЗСАДНИКУ	44
Купар Ю. Ю. ОЦІНКА СЕСТРИНСЬКИХ ГІБРИДІВ ЗА РІВНЕМ ПРОЯВУ ОСНОВНИХ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК	47
Лавриненко Ю. О., Марченко Т. Ю., Базиленко Є. О. МОРФО-ФІЗІОЛОГІЧНІ МОДЕЛІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ЗА ГРУПАМИ СТИГЛОСТІ ФАО 150–600 В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ	49
Марініч Л. Г., Сокирко М. П., Кавалір Л. В. ШЛЯХИ СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО	52
Міщенко С. В., Лайко І. М., Кириченко Г. І., Лайко Г. М. ЗРАЗОК ПРОМИСЛОВИХ КОНОПЕЛЬ АВРОРА ЯК ПРИКЛАД ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОНВЕРГЕНТНИХ СХРЕЩУВАНЬ	55
Partoev K., Safarmadi M., Yasinov Sh. M. THE NEW GRADE SUN ARTISHOKE «SARVAT» ("RICHEs") IN TALIKISTAN	58
Перегрим О. Р. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТОЗРАЗКІВ ТИМОФІЇВКИ ЛУЧНОЇ В УМОВАХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ	60
Позняк О. В. СЕЛЕКЦІЯ ТА НАСІННИЦТВО <i>Hibiscus esculentus</i> L. – ЗАПОРУКА ПОШИРЕННЯ ВИДУ В УКРАЇНІ	62
Сергієнко О. В., Радченко Л. О., Солодовник Л. Д., Гарбовська Т. М. НОВІ СТРЕСОСТІЙКІ ПАРТЕНОКАРПІЧНІ ГІБРИДНІ КОМБІНАЦІЇ F₁ ОГІРКА ДЛЯ УМОВ ПЛІВКОВИХ ТЕПЛИЦЬ	65
Товстановська Т. Г. ВПЛИВ ОЗНАК ГАБІТУСУ РОСЛИНИ НА ФОРМУВАННЯ НАСІННЄВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО	67
Чернобай С. В., Рябчун В. К., Капустіна Т. Б., Мельник В. С., Щеченко О. Є., Буряк Л. І. СЕЛЕКЦІЯ ТРИТИКАЛЕ ЯРОГО НА ПОКРАЩЕННЯ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ	71

СЕКЦІЯ 3

АНАЛІЗ І ОЦІНКА ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ РОСЛИН

Барилко М. Г., Захаренко В. А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖФАЗНИХ ПЕРІОДІВ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО)	74
Боровик В. О., Марченко Т. Ю., Шкода О. А. КОЛЕКЦІЯ СОРТОВИХ РЕСУРСІВ СОЇ ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАННОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН	76

Власенко В. А., Башлай А. Г. АНАЛІЗ БІОМЕТРИЧНИХ РЕСУРСІВ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В УМОВАХ БІОЛОГІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	78
Гома К. В., Вискуб Р. С. СТІЙКІСТЬ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ДО ФУЗАРІОЗУ КОЛОСА В УМОВАХ ПІВНІЧНОЇ ЧАСТИНИ СТЕПУ УКРАЇНИ	81
Кириченко Г. І. ОЦІНКА ГЕНЕТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ КОНОПЕЛЬ ЗА ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ	83
Колосович М. П., Глущенко Л. А., Шевченко Т. Л., Федько Р. М., Колосович Н. Р. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ З ГЕНЕТИЧНИМИ РЕСУРСАМИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН	86
Кривошеєва Л. М. ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОЛЕКЦІЇ ЛЬОНУ	89
Любич В. В. ОЦІНЮВАННЯ СОРТІВ І ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ СПЕЛЬТИ ОЗИМОЇ ЗА ХЛІБОПЕКАРСЬКИМИ ПОКАЗНИКАМИ	93
Реліна Л. І., Супрун О. Г., Кобизєва Л. Н., Важеніна О. Є., Безугла О. М. ВЕЧЕРСЬКА Л. А. ЖИРНОКИСЛОТНИЙ СКЛАД НАСІННЯ НУТУ МОРФОТИПУ <i>KABULI</i>	95
Сабадін В. Я., Дубовик Н. С. ОЦІНКА ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	97
Скороходов М. Ю., Шиянова Т. П., Міщенко С. В., Кириченко Г. І. ДОВГОСТРОКОВЕ ЗБЕРІГАННЯ НАСІННЯ КОНОПЕЛЬ	99
Солонечна О. В., Рябчун В. К. ОЦІНКА КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ЯРОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ЛИСТКОВИХ ХВОРОБ	102
Толстолік Л. М. ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЙНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ СОРТИМЕНТУ ГРУШІ СТЕПУ УКРАЇНИ	105
Ярош А. В., Рябчун В. К. ГЕНЕТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ НОВИХ ЛІНІЙ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ КОНДИТЕРСЬКОГО НАПРЯМКУ ВИКОРИСТАННЯ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО СЕПТОРІОЗУ ЛИСТЯ, ПІРЕНОФОРОЗУ, БУРОЇ ЛИСТКОВОЇ ІРЖІ Й УРОЖАЙНІСТЮ	107

СЕКЦІЯ 4

ПРИКЛАДНА ГЕНЕТИКА ТА БІОТЕХНОЛОГІЯ РОСЛИН

Міщенко С. В. ГЕНЕТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ ОЗНАКИ ОДНОДОМНОСТІ У САМОЗАПИЛЕНИХ ЛІНІЙ КОНОПЕЛЬ	110
Міщенко С. В. СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЛЬОВОГО СТРЕСУ РОСЛИН В УМОВАХ <i>IN VITRO</i> (огляд)	114
Міщенко С. В., Ткаченко С. М., Кривошеєва Л. М. ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРИ ІЗОЛЬОВАНИХ КЛІТИН І ТКАНИН ЛЬОНУ <i>IN VITRO</i>: НАПРЯМИ, ДОСЯГНЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ	118
Рудишин С. Д. ГМ-КУЛЬТУРИ ЯК НАУКОВО-ПОЛІТИЧНА ПРОБЛЕМА	123

СЕКЦІЯ 5

ІННОВАЦІЙНІ СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Вожегова Р. А., Влащук А. М., Дробіт О. С. СТАН ПЕРЕЗИМІВЛІ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ РЕТАРДАНТІВ	128
Заєць С. О., Фундират К. С., Онуфран Л. І., Юзюк С. М. УРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД БІОЛОГІЧНОЇ І ХІМІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ РОСЛИН ВІД ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	131
Кучер Л. І., Радець П. В. ОЦІНКА ПОСУХОСТІЙКОСТІ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	133
Лайко Г. М. АГРОТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕЗЗМІННОГО ВИРОЩУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ КОНОПЕЛЬ ЗА СИСТЕМАТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДОБРИВ	134
Марініч Л. Г., Сокирко М. П., Кавалір Л. В. ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ НА ФОРМУВАННЯ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО	138
Марченко Т. Ю., Пілярська О. О. ВПЛИВ РІСТРЕГУЛЮЮЧОГО ПРЕПАРАТУ ТА ЩІЛЬНОСТІ ПОСІВУ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ	140
Півторайко В. В., Кабанець В. В. РОЗПОДІЛ ЛИЧИНОК ШИПОНОСОК (<i>MORDELLIDAE</i>) У СТЕБЛАХ КОНОПЕЛЬ ПОСІВНИХ ЗА ВИРОЩУВАННЯ НА ДВОБІЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ	142
Подпрятова Ю. С., Деревянко І. О. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТУ З АЗОТФІКСУЮЧОЮ ТА ФОСФАТМОБІЛІЗУЮЧОЮ АКТИВНІСТЮ НА ВМІСТ БІЛКУ В ЗЕРНІ ЛІНІЙ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО (огляд)	144

СЕКЦІЯ 6

ПРОВАЙДИНГ СЕЛЕКЦІЙНО-

ГЕНЕТИЧНИХ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Єгоров Д. К., Єгорова Н. Ю., Капустян М. В. ВПРОВАДЖЕННЯ СЕЛЕКЦІЙНИХ ІННОВАЦІЙ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	147
Маринченко Є. О., Росновський М. Г. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРАРНІЙ СФЕРІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ	150
Мохер Ю. В., Жуплатова Л. М. НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗЯХ ЛЬОНАРСТВА І КОНОПЛЯРСТВА	153
Примаков О. А., Головій О. В. ПРОВАЙДИНГ НАУКОВИХ ІННОВАЦІЙ В ГАЛУЗІ КОНОПЛЯРСТВА	156
Рачицька Є. В., Примаков О. А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЯКІСНОГО ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ СОРТІВ КОНОПЕЛЬ НАСІННЄВОГО НАПРЯМУ ВИКОРИСТАННЯ	159

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

163

Агроекологічні умови беззмінного вирощування конопель дозволяють отримувати екологічно чисту коноплепродукцію, так як за роки досліджень спалахів хвороб і ушкодження шкідниками рослин не спостерігалось, це дозволяє тривалий час беззмінно культивувати коноплі без застосування хімічних засобів захисту рослин. Завдяки збереженню агроєкосистеми (агроланшафту, корисної флори і фауни), систематично застосовані форми і норми добрив не проявляли токсичної дії на живі організми, наприклад, комах-запилювачів

Список використаних джерел

1. Волкогон В. В., Бердніков О. М., Лопушняк В. І. Екологічні аспекти системи удобрення сільськогосподарських культур/ за ред. В. В. Волкогона. Київ: Аграрна наука, 2019. 264 с.
2. Господаренко Г. М. Агрохімія. Київ, 2013. 406 с.
3. Довгострокові стаціонарні польові досліді України. Реєстр атестатів. Харків, 2006. 117 с.
4. Мигаль М. Д., Лайко І. М., Ткаченко С. М. та ін. Беззмінне вирощування конопель. Суми: ФОП Щербина І. В., 2021. 197 с.
5. Мигаль М. Д. Біологічні особливості росту і розвитку / Коноплі / за ред. М. Д. Мигалья, В. М. Кабанця. Суми: Еллада, 2011. 384 с.

УДК 633.3:33025

ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ НА ФОРМУВАННЯ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО

Марініч Л. Г.¹, к. с.-г. н.,

Сокирко М. П.², к. с.-г. н., **Кавалір Л. В.²**

¹ Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава; ² Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН, м. Полтава
mariniclubov1@gmail.com

Серед великого видового складу (в групу кормових злакових трав входить більше 600 видів рослин) найбільшу кормову цінність має стоколос безостий, який використовують на зелений корм, силос, сінаж та трав'яне борошно. Рослини стоколосу безостого багаті на білок – 15%, жири – 19,7–24,9%, клітковину – до 8%. Головною його особливістю є те, що зелена маса і сіно багате на цукри та мінеральні елементи, такі як фосфор, кальцій, калій, сірка, магній, цинк [1].

У сучасних умовах розвитку України загострилася проблема виробництва високоякісного насінневого матеріалу, тому одним із головних питань є оптимізація технології вирощування, яка б гарантувала формування високого рівня урожайності зеленої маси, сіна та насіння. Сучасні районовані сорти стоколосу безостого за сприятливих умов вирощування здатні формувати біологічну урожайність насіння до 0,6–0,8 т/га, зеленої маси 50,0 т/га, сіна

20,0 т/га [2]. Отримання таких високих та стабільних врожаїв вимагає дотримання всіх агротехнічних операцій, тому удосконалення агротехнічних прийомів вирощування стоколосу безостого на підвищення продуктивності є актуальним питанням сьогодення.

Визначення оптимального строку сівби трав має вирішальне значення в отриманні доброго урожаю. Раніше оптимальним терміном сівби в Лісостеповій зоні був ранньовесняний, коли в ґрунті достатньо вологи. За прискоренового залуження, в післяукісних посівах багаторічні трави висівали також в літній період, при цьому гранично допустимий термін сівби був не пізніше першої декади вересня [3].

Як показує практика, при пізніх літніх посівах часто складаються більш сприятливі погодні умови для росту висіяних злакових трав і формуються густі травостої, однак врожайність їх на наступний рік ще буде недостатньо високою, так як вони не встигнуть розкущитися, а трави озимого типу розвитку, якщо вони не пройшли стадію яровизації, формуватимуть тільки вегетативні пагони [4].

Зараз деякі господарства перейшли на літні і навіть осінні посіви стоколосу безостого. Переваги літніх посівів – це зменшення забур'яненості, можливість використати для сівби свіжозібране насіння, провести добрий передпосівний обробіток, що включає проведення декількох культивацій, це дає можливість знищити бур'яни і створити кращі умови для розвитку посівів. При виборі літнього посіву потрібно враховувати, що насіння стоколосу проростає 10–12 днів. Внаслідок того, що насіння має плівку на своїй поверхні, воно потребує значної кількості вологи для проростання. Осінні посіви стоколосу безостого зазвичай менше забур'янені ніж весняні і мають кращі умови зволоження ніж літні, але при запізненні з сівбою виникає ризик слабого куціння, що призводить до зниження зимостійкості та морозостійкості. Урожай насіння таких посівів в перший рік використання знижується на 20–25%.

Дослідження проводили у 2018–2020 рр. на території Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М. І. Вавилова Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН України. Агротехніка вирощування багаторічних трав загальноприйнята для зони. Строки сівби: весняний (10.04.2018), літній (06.08.2018), осінній (10.09.2018).

Проведені дослідження свідчать, що найвищий врожай зеленої маси у сорту Полтавський 5 отримали за весняної сівби, в перший рік використання він був 38,0 т/га, другий рік – 47,0 т/га, третій рік – 42,5 т/га. Такий посів забезпечив формування великої кількості вегетативно подовжених пагонів, високу залистяність, високорослість рослин. Літній посів забезпечив нижчий рівень врожайності зеленої маси. В перший рік використання урожайність зеленої маси була 34,0 т/га, на другий рік використання – 44,0 т/га. Осінній посів в перший рік використання мав найменший врожай – 30,0 т/га, але на другий рік використання урожайність збільшилася, і врожай зеленої маси був вищим ніж при літньому посіві.

Значно вищий врожай зеленої маси при всіх строках сівби мав стоколос

безостий сорту Полтавський 52. В перший рік використання урожай зеленої маси за весняного посіву був 41,0 т/га, літнього – 42,0 т/га, осіннього – 37,0 т/га. На другий рік використання найвищий врожай зеленої маси отримали при весняній сівбі – 49,0 т/га, найнижчий за літньої сівби.

Урожай сухої речовини за весняного, літнього та осіннього посіву вищим був у сорту стоколосу безостого Полтавський 52. За весняного посіву отримали найвищий врожай, в перший рік використання 19,0 т/га, другий – 21,0 т/га.

Гарний врожай сухої речовини за два роки використання забезпечив літній посів стоколосу безостого, при використанні в перший рік отримали 17,0 т/га, другий – 19,0 т/га. Урожайність сіна при осінньому посіві у перший рік використання була найнижчою, всього 14,0 т/га, але вже на другий рік використання не поступалась врожайності при літньому та весняному посіві.

Оптимальними строками сівби для отримання високих врожаїв зеленої маси та сухої речовини для сортів стоколосу безостого Полтавський 5 та Полтавський 52 є весняні.

Список використаних джерел

1. Андреев Н. Г., Савицкая В. А. Костер безостый. Москва: Агропромиздат, 1988. 73 с.

2. Бугайов В. В., Мар'янюк О. С. Вихідний матеріал для селекції стоколосу безостого за умов Центрального Лісостепу України. *Корми і кормовиробництво*. 2017. Вип. 84. С. 26–31.

3. Кохан А. В., Марініч Л. Г., Барилко М. Г. та ін. Селекція та насінництво однорічних і багаторічних кормових трав: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Полтава: Астроя, 2018. 196 с.

4. Марініч Л. Г., Антоненко О. А. Вплив строків посіву на продуктивність стоколосу безостого в умовах Лісостепу України. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2021. № 3. С. 45–51. DOI: 10.31210/visnyk2021.03.05

УДК 631.53.01:633.15:631.811.98:631.67(477.72)

ВПЛИВ РІСТРЕГУЛЮЮЧОГО ПРЕПАРАТУ ТА ЩІЛЬНОСТІ ПОСІВУ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ

Марченко Т. Ю., д. с.-г. н., с. н. с.,

Пілярська О. О., к. с.-г. н.

Інститут зрошувального землеробства НААН, м. Херсон

tmarchenko74@ukr.net

Мета досліджень – визначити вплив густоти стояння рослин та застосування рістрегулюючого фунгіцидного препарату Ретенго на урожайність насіння ліній кукурудзи (батьківських форм гібридів) за вирощування в умовах зрошення.

Польові та лабораторні дослідження проведені на зрошуваних землях